ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ:„
на годину: . . ф. 12 или 30, дин.
на по године: . ф. 6 или дин 15
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи
уредништву „Бранника“ у Новом Саду.

Уредништво и администрација „Бранника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 122. У Новом Саду, у суботу 17. (29.) октобра 1892. Год. VIII.

ЈЕРАРХИЈА И НАРОД.

V.

(Завршни чланак.)

У почетку ових чланака показали смо у кратко, како су на нашем народно-црквеном сабору од г. 1864.—75. све уредбе донесене у потпуном споразуму између синода и сабора; како је после тога тај споразум на сабору 1869. прекинут, али је у години 1870. и 1871. у главном опет повраћен, те су на тим саборима донесене многе важне установе, на којима и данас почива велики део наше автономне зграде; како је даље и на сабору од г. 1874. и опет као излив тога споразума установљено *саборско устројство*, које и данас важи као основни камен целе наше народно-црквене автономије; и како је на послетку по завршетку сабора од год. 1879. насилним пензизновањем законито изабраног и потврђеног патријарха, и доцније незаконитим постављањем Германа Анђелића за митрополита и патријарха српског из темеља потресен и поремећен тај споразум између јерархије и народа.

Од тога времена су се тада са стране именованог патријарха и његових приврженика нападале с највећом жестином све наше народно-црквене установе, које су на претходним саборима у споразуму између јерархије и народа донесене биле, и чинили су се сви могући, и законити и незаконити покушаји, да се исте оборе и униште. С друге стране опет одбијали су се ти нападаји с исто таком жестином и с одлучношћу, коју могу развити људи, кад се за праведну ствар заузимају; те тако је та борба веома жестока и дуготрајна била. У тој тешкој борби нису пријатељи народне ствари ни у чем попустили, него су кроз толико дугих година борбу ту до краја извојевали, те сретно дочекали то време, да се после пуних десет година дана столица митрополита и патријарха српског, која се с гледишта народног права за цело то време морала упражњеном сматрати, јер је незаконито попуњена била, једва једном законитим избором и потврдом поглавице црквене попуни, те да се тако у целом нашем народно-црквеном животу законити ред и мир успостави.

Кад је тако после дуге и очајне борбе у нашој народно-црквеној автономији једва једном законито стање наступило, тек онда се могло озбиљно приступити, да се коначно дозида зграда наше народно-црквене автономије, којој су тек тако рећи само темељи положени, и која је овде онде тек у пола дозидана била.

И шта је могла друго природна последица бити, него то, да се зидање настави онде, где се застало? У погледу главних и основних начела, на којима је нашој автономној згради темељ положен, и на којима је зидање отпочето било, био је у одлукама сабора наших од године 1864-65, 1870-71. и 1874-75. између јерархије и народа, односно између епископата и сабора потпун споразум постигнут, те се као излив тога споразума имају сматрати уредбе сабора од год. 1864-65. познате под именом *кр. рескрипта од 10. августа 1868.*, даље *изборни ред* за српски народно црквени сабор, привремене уредбе о *уређењу епархија* и *о уређењу народно-црквеног митрополитског савета* од год. 1870., потврђене највишим решењем од 29. маја 1871., *школска уредба* од године 1871. потврђена 17. јула 1872., и *саборско устројство* од године 1874., потврђено највишим решењем од 14. маја 1875. Све те уредбе, које су у споразуму између јерархије и народа донесене, и потврдом највише државне власти освештане, садрже у себи главна и основна начела, на којима има наша народно црквена автономна зграда да се подигне, односно да се дозида.

Кад је дакле после законитог попуњења столице митрополита и патријарха требало да се приступи дозиђивању наше народно-црквене автономне зграде, онда при редовним околностима не би се смело ни помишљати на то, да се што мења у главним и основним начелима, која су споразумно поставила и освештала *сва три фактора*, што у грађењу наших народно-црквених установа утичу, него се могло и смело само о томе размишљати и радити, *како да се на тим већ једном споразумно постављеним основним начелима даље ради*. те да се — не дирајући у та основна начела, и не изазивајући нову борбу између јерархије и народа — само оно, што се искуством као нецелисходно показало, бољим и целисходнијим замени, а оно, што још не достаје, да се потребним уредбама допуни.

Но место тога са свим природног тока ствари, ми видимо на једаред, да се са свим другим путем пошло. Саборски одбор под видом и изговором, да једино њему припада право припремати предлоге за расправу саборску, без икаква претходна овлаштења од стране сабора, и без обзира на законито донесене и највише потврђене уредбе саборске гради једну са свим нову уредбу, која обухвата у себи све одношаје наше народно-црквене автономије, и ту из темеља мења и преиначује скоро сва главнија основна начела, на којима досадања народно-црквена зграда почива. А сабором изаслани одбор петнаесторице из прва није истина одобрио тај поступак, те је израдио други са свим нов предлог за уредбу, у који су била унесена скоро сва главнија основна начела онако, као што су споразумно између сва три законодавна фактора утврђена била у уредбама, што и данас у крепости постоје; но доцније на једаред одустаде од тих основних начела, и прими у свој предлог опе начелне измене, које је саборски одбор усвојио, и које је он пређе осуђивао био.

Тако ће дакле пред наш народно-црквени сабор, који ће се за кратко време састати, изнесен бити предлог такав, који ће кадар бити по ново да изазове најжешћу борбу између јерархије и народа. Предзнаци те жестоке борбе показују се у живом покрету, који се на све стране у нашем народу опажа, и у коме се јасно и одлучно даје израза том мишљењу нашега народа, да треба да се очувају већ једном стечена права народна, и да се зграда наше народно-црквене автономије може стално и чврсто доградити само на оним основним начелима, која су већ једном у споразуму између синода и сабора установљена.

Ми смо још у 124. броју овога листа од 22. октобра 1891. у чланцима „Припреме за сабор“ изјавили се против тога, да се сада по ново покреће и претресају она питања, која су већ једном споразумно између јерархије и народа решена, и рекли смо, да су *„једини и најсигурнији основ за споразум између јерархије и народа она основна начела, која су нашла израза у уредбама сабора од г. 1864-65., 1870 71. и 1874-5., што су у споразуму између синода и сабора успостављене и од највишег места одобрене,“* — те и сада смо тога убеђења, да се само на том основу може наша народно-црквена автономна зграда сретно и успешно дозидати. У тим уредбама је нашао свога израза споразум између јерархије и народа, те по томе сваки онај, ко хоће да се мир између јерархије и народа очува, и да се споразум између синода и сабора одржи, тај мора стати на тај једино сигуран основ; а онај, који тај основ не прима, тај се може с пуним правом сматрати за рушиоца мира и споразума између јерархије и народа.

Према томе ми држимо, да се наш народно црквени сабор, који нам сада предстоји, не би могао нити смео, ако не ће да нове недогледне борбе изазове, упустити у претрес овакога предлога за „народно-црквени устав“, као што му га подноси одбор петнаесторице, што га је „споразумно“ са саборским одбором израдио; јер тај предлог није израђен у духу и правцу досадањих сабора наших, и није наставак онога рада око дозиђивања наше народно црквене автономне зграде, где је исти насилно прекинут био, него то је пород са свим назадњачког духа који хоће силом да се увуче у ствари наше народно-црквене автономије, те да ту подхрањује оно злокобно семе, које је именовани патријарх Герман Анђелић посејао био.

Ко пажљиво проучи тај предлог одбора петнаесторице за „народно-црквени устав,“ као што је у заједничкој конференцији осакаћен и накарађен, видиће из њега јасно, шта је у њему накаламљено из онога злогласног „јединственог“ статута, јер је то накаламљење тако неспретно спроведено, да се већ неспретније не да ни замислити. Ту ти има смесе и из једног и другог статута, ту се на пр. у § 115. ређају сви протопресвитерати редом по епархијама, и код сваког се протопресвитерата каже, *где је седиште протопресвитру*, као што је било стављено у предлогу одбора петнаесторице; а одмах за тим у §. 116. говори се, да сва три органа епархијске управе бирају протопресвитра између пароха дотичног протопресвитарскога округа, дакле *да протопресвитар није везан за извесно стално место*, баш као што је било стављено и у „јединственом“ статуту саборског одбора. Па таквих противности и нескладности има пуно; ту ти има „пароха-настојатеља“ (§. 83.), „пароха старешине“ (§. 88.) „протопресвитра-пароха“ (§. 88.), просто „пароха,“ а тако исто и разних помоћника и по једном и по другом статуту, и тако се те противности и нескладности и у многим другим стварима кроз цео предлог провлаче. Види се дакле, да сабор тај предлог, баш и кад би се слагао с начелима, која су у њему израза нашла, не би могао узети за основ расправе, него би га морао пре свега дати из нова прерадити и пречистити.

Пошто пак ми држимо, да би се тај предлог за „народно-црквени устав“ врло лако и за кратко време дао прерадити и исправити према оним начелима, која у досадањим саборским уредбама постоје, те би онда изишао из њега такав предлог за устав, који би сабор могао усвојити, а да не одступи ни од једног од до сада већ усвојених и у живот уведених основних начела: то би се по нашем немеродавном мишљењу можда требало пре свега покушати, да се с јерархијом дође у додир и споразум, те ако наша виша јерархија не ће да се из нова потрзају сва она начелна питања, која су већ једном споразумно између епископата и сабора решена, већ ако пристаје да се на основу тих начела законодавни рад даље настави, онда би се могао из средине сабора изаслати један нов одбор, који би поднесени предлог према томе за кратко време преиначио и сабору на расправу поднео.

Не пристане ли пак наша виша јерархија на то, него ако, тражећи за себе превласт у свима питањима наше народно-црквене автономије, буде хтела да се изазива нова борба између јерархије и народа, онда сабор треба бар од своје стране да учини, да се тој новој борби не да места. Ми ни тако не сматрамо, да је баш од преке потребе да имамо *један једноставан органичан статут*, у коме ће бити уређени сви одношаји наше народно-црквене автономије, јер држимо а и искуство потврђује, да се то исто, па често још и много боље може постићи и са појединим засебним уредбама. Па пошто има наш сабор да уреди многе такове ствари, које су нам нужне као кора хлеба и никако не трпе више одлагања; пошто дакле сабор чекају многи други далеко пречи и нужнији послови, него што је један једноставан органичан статут, то би по нашем мишљењу сабор у томе случају требао да приступи установљењу тих преко потребних уредаба. Сабором изаслани одбор петнаесторице израдио је и поднео сабору предлог за *школску уредбу*, даље предлог о *дотацији свештенства*, предлог за *мировинску уредбу за народно-црквене чиновнике и професоре*, и предлог за *мировинску уредбу за свештеничке удовице и сирочад*. Кад би наш сабор сада само ове овде поређане уредбе установио, и обавио још неке друге потребне ствари, он би извршио тиме тако важне послове, којима би велика празнина попуњена била, помогао би онде, где је нужда и потреба највећа, а народ наш могао би у овим околностима с толиким радом сабора потпуно задовољан бити. Наше је дакле мишљење: **само тако приступити грађењу новога народно-црквеног устава, ако и јерархија пристаче, да се не крње досадања главна и основна начела; у противном пак случају оставити то за боља времена, а сада помоћи онде, где је нужда највећа.**

На тај начин држимо ми, да би се избегла нова борба између јерархије и народа, која нам никако није потребна, и која би само могла изазвати нове велике трзавице у нашем народу. Наш народ је већ сит такове борбе, и тражи мира у своме автономном животу, но ипак не жели тога мира по ту цену, да без невоље напусти она своја права, која су тешком муком стечена била, и за која су толико силно време и толике снаге утрошене, да их у оно кобно време, кад се цели наш народно-црквени автономни живот у изузетном стању налазио, од силних нападаја одбране и у целости их сачувају.

Нисмо ми противни томе, шта више желимо искрено, да се ове наше досадање установе поправе, дотерају и усаврше према напреднијем духу времена и према стеченом многогодишњем искуству, јер нама је врло добро познато, колико силних мана и недостатака има у тим уредбама: али никако не можемо бити за то, да се под видом исправљања тих мана и недостатака дира у она главна и основна начела, на којима нам цела автономна зграда позива.

Па кад смо у стању били те наше скупоцене тековине у онако тешкој и љутој дугој борби недирнуте и неокрњене до сада одржати и сачувати, ваљда не ћемо тек допустити ми, који смо ту дугу борбу против најсилнијег противника наше народно-црквене автономије с успехом извојевали, да се сада, када је законитим избором наше поглавице црквене редовно законито стање повраћено, та једном већ стечена и с тешком муком очувана права народна крње и поништују?

Такву жртву нема права од нас нико захтевати. Кад би били уверени, да су ова досадања главна и основна начела штетна по цркву и народ наш, ми би од њих без икакве гриже савести одступили и усвојили оно, што је боље, напредније и корисније по наш народ. Али кад увиђамо и тога смо уверења, да се баш само и једино на тим основним начелима може подићи наша народно-црквена автономна зграда онако, како ће по цркву и народ наш од праве и истините користи бити, а против да се с неке стране под изговором, да се само недостатци исправљају, једино само на то иде, да се што већма прошири и утврди превласт јерар-

хије, и то не само на уштрб стечених права народних, него и на недогледну штету цркве и народа нашег: онда нам дужност налаже, да се томе, по нашем убеђењу штетном и убитачном послу, законитим путем и начином одупремо с оном одлучношћу, коју нам даје уверење, да се за праведну ствар боримо.

Др. И. В.

Значај бирачких изјава.

Ко лакомислено пресуђује судбу једнога народа, тај би течајем времена често дошао у ту неприлику, да површан и неправедан суд изрече о српскоме народу. Наш народни живот често се притаји, груди мирују, не чује се ни дисање. Али историја нас учи, да су се народни непријатељи, и крупни и ситни, увек варали, кад су мислили, да ово привремено одмарање значи смрт. Како је дошао озбиљан тренутак, увек се српски народ пренуо, скочио на ноге лагане, било да брани свој живот или своја права. Какав је био на бојноме пољу, такав је и на политичком пољу, и онда кад се променило оружје.

Исти процес опажамо и у животу овостраног народа нашег. Он се није одрекао својих политичких права, ма да су му иста вековима притиснута. У последње време водила се борба на црквено-просветном пољу. Народ је хтео да живи самосвојним животом, дочим су наши архијереји помоћу државне власти, хтели тај живот да затоме, а све ради свог властољубља, које се није могло никад заситити.

Борба та била је жестока; жртве су падале немилице и на једној и другој страни. У ту борбу помешало се и огорчење, кад се видило, *коме* наши архијереји служе и да знају и права своје цркве газити, кад им треба, да утврде и прошире своју власт. . .

Али има скоро три године, како је у нашој цркви наступило редовно стање. Изабрани патријарх је свечано обрекао, да ће *народно*-црквену автономију бранити и чувати.

Српски народ радосно је прихватио ову реч. Он је био сит борбе, коју је и онако увек водио из велике нужде, а не из пусте жеље, да се свађа са својим архијерејима.

Три године кратак је рок у животу једног народа, али је доста велик, да се проуче прилике и оцене људи. Морамо признати, да смо се постепено ладили и разочаравали; али глас наше савести и дужност према народу и цркви налагала нам је, да се стегнемо, само ако се може сложно и споразумно постићи главна цел: *да се наши народно-црквени одношаји једном исправе, правилно устроје и у ред доведу.*

Да је којом срећом добре воље, то би се могло лако постићи. Наш народ не ће ништа да осваја од наших архијереја, он само хоће да очува оно, што има и што је стекао. Он стоји на законитом земљишту. Оно што он има, на то је дала приволу државна власт, а и сами наши архијереји. Пок. патријарх Маширевић *први* се изјавио за то, да парохе бирају општинари и да се председник општине бира. Наши архијереји пристали су на садањи изборни ред; пристали су и на саборско устројство; понудили су шта више и да сабор има утицаја при избору епископа. А Маширевић, Стојковић, Николајевић и т. д. исто су тако били црквени људи, као и садањи архијереји. Шта више имали су и таких врлина, које на жалост ови наши више немају. **Нашто дакле нова борба;** нашто ово изазивање, нашто насилно обарање утврђеног реда?! Бадава ћемо питати, јер јасан одговор не ћемо добити!

Живот српске цркве налаже, да се она наслања на народ; живот народа треба да има неку самосталност, да се може развијати. Наши архијерери имају доста власти, само нека је увек на добро употребе. Али се наши архијереји незадовољавају с оним, што имају, хоће да освајају. *Управо они терају неки клерикални доктринизам*, који се преживио и који не одговара духу српске народне цркве, а штети интересима народа српског.

Наши архијереји хоће и траже нову борбу. Они изазивају. Они ремете утврђено стање.

Или зар се мислило да ће народ српски мирно трпити, да му се ускраћују његова права?! Или се мислило, да је постао равнодушан према условима свога напретка?! Или се мислило да ће допустити, да се изигравају његова права?!

Ако се на то рачунало — врло рђаво се рачунало. Наш народ је истина клонуо, али није толико пао, да ће се дати потискивати са свог законитог становишта.

Нама није доста да имамо автономију. Ми хоћемо да се обзиремо и **каква** ће бити та автономија. Она мора бити према државној власти самостална, а према архијерејима јасно обележена. Шта нам вреди автономија, која ће бити мртво слово на трпељивој хартији?! Није поможено, ако државна власт може посредно свој утицај на вечита времена обезбедити; а није нам поможено, ако нам архијереји једном руком дају, а другом одузимају? Ако ће се автономијом утврдити прекомерна власт наших архијереја, који су посредно у зависном положају од државне власти — шта то онда вреди? Самосталност наше автономије није у овом кобном времену очувана, ако је сва усредсређена у рукама архијереја. Она се може изврнути у деспотију према народу и свештеницима, а у још већу покорност према властима државним.

Зар ми не видимо, шта се и сад збива? **Неки наши архијереји уму президијално да обарају закључке автономних власти, кад се тиче народа и свештеника, а кад жупан уложи свој глас, онда не смеју да изнесу пред конзисторију, да ова потврди избор проте или свештеника.** Према таким склностима никад се автономија утврдити не може, ако архијереји постану свемоћни.

С тога је српски народ добро уочио, колико је опасна нова „реформа“, која ће га поново спутати.

Ми лакомислено не тражимо борбу. Она нам је много шкодила. То смо показали својом предусретљивошћу и трпељивошћу. Добро знамо, колико би појачала наша снага, кад би народ био удружен са својим архијерејима, који као што је искуство показало и сувише требају наслона народног. Али на грешно и безразложно изазивање мора цео народ да скочи као један човек. Ако морамо водити борбу, ми ћемо је и водити.

Док су радили саборски одбори, ми смо чекали, да видимо шта ће они урадити. Кад се појавио „једноставни статут“, ми смо тај посао осудили, јер је за живот неспособан. Но одбор петнаесторице је био властан и према свом држању и дужан да боље изради. Исти је лепо почео и хвалио се, да јаким рукама носи народну ствар. Но у последњем часу поче други ветар дувати; одбор петнаесторице „понео је па упустио“.

Сад је на народу реч. Он је сад чуо последњи глас. Нема се зашто и на даље надати, јер види на чему је. А не може се рећи и не може му се пребацити, да је у сред посла турао руку и сметао раду. Сва су средства исцрпљена, којима би се редовним путем озбиљно помогло народу и његовој самоуправи у цркви и школи.

Треба саборски посланици да чују, шта мисле они, у чије име ће радити. Нека чују како мало рад саборског одбора и одбора петнаесторице задовољава жеље и потребе народне. Глас народа треба да се достојанствено и мушки искаже. Без велике ларме и граје треба да се осветле она питања, која су на дневноме реду. Озбиљна реч не може се пречути.

Ми видимо да се толике угледне општине и срезови изјавили, о којима се мора предпоставити, да знају и шта вреди наша автономија и у чему се она састоји. Ти гласови морају се и *мерити*, па ће се видети онда значај њихов. Кратко је време и опет се општине дивно одазвале на рад одбора петнаесторице. Колико знамо до сад су се одазвале општине: Сента, Панчево, Стари Бечеј, Сентомаш, Кикинда, Сомбор, Мокрин, Митровица и Бела Црква.

Нама у овој прилици није стало до партајских обзира. Мисао, да бирачи протестују против најновијег атентата, поникла је са стране, и „Браник“ је прихватио као добру и корисну. Сама ствар за себе најбоље осваја. Ми на радост нашу видимо, да се на овим бирачким зборовима скупљају сви пријатељи автономије, и да се не гледа на политичку разлику. А кад погледамо на оне, који сазивају зборове бирача, примећујемо, да их један општи страх обузима. То су самостални, угледни људи, који не требају опомену, који раде по свом уверењу, а способни су, да пресуде, шта се смера с овом „реформом“. Протести по нашим угледним општинама ничу спонтано, долазе из најдубљег уверења, а не на основу какве агитације. То би наступило, и да су *сви* српски листови устали против тога. У томе „Браник“ нема никаквих заслуга.

Оно је и пре било неких протеста, али ти су поникли пре времена, те им се важност изгубила. Док је радио одбор петнаесторице није *било разлога* протестовати. Протести су увек *крајње* средство, које се употребљава у *случају нужде*, да се изјави воља народна. Пренагљено и несувремено удешени непогађају циља, и остају без своје праве вредности. Требао је одбор петнаесторице да своје каже, да видимо и њега на делу, и тек тада, ако је потребно треба и бирачи да проговоре. Иначе се таки протести и не бележе у рабош.

Сувише су озбиљна времена, па су излишне празне демонстрације, и нема смисла палити бенгалску ватру. Није нам до тога да распирујемо страсти, нити је тиме поможено.

Народно-црквена питања не смеју се оцењивати с уског једностраног гледишта. *Пријатељи наше народно-црквене автономије не могу прихватити поднешене предлоге*; то је једино меродавно гледиште. Тако су радиле и горње општине. Озбиљни људи не треба да уносе своје лично расположење, па зато и бесомучна халабука нема смисла и више квара наноси, него што помаже.

Како ће ићи на сабору, то ћемо видити. Ми требамо да вршимо своју родољубиву дужност. Гласу досадашњих угледних општина треба да се и друге веће и главније општине одазову. И то је доста, да се види, шта бирачи мисле. За већу акцију нема се времена, а није ни потребна. Утицај ових изјава **мора ће се** осетити, те ће и рад саборски бити сретнији и бољи.

Радујемо се, што видимо, да се наше општине лепо одазивају. То је најбољи доказ, да је наша народно-црквена автономија срасла с телом народним и да је прешла у крв његову. Ко хоће њу да ремети, вређа и организам народа и *његове* цркве. Порадимо, да се таки покушаји са свим изјалове. Зато су добро рекли браћа Ст. Бечејци:

„На посао — крајњи је час шу!“

С.

Са збора у Мокрину.

У заказани дан и доба искупише се многобројни бирачи мокринског среза из више општина. Штета што усљед кишовитог времена и рђавог пута, неке удаљене општине нису биле заступљене. Но зато се Мокрин преко сваког очекивања врло добро показао, јер не само што су сви изборници, него и сви који појме важност ствари. искупише се толико, се да пространа дворана средишне школе препуни те и на улици стојаше свет, љубопитљиво чекајући ток збора.

Неописана радост обузме човека, кад види како се и прости ратари живо интересују, и највећом вољом учествују у раду, где се дела о очувању својих црквн. нар. права. Колико сам их чуо, како срдито роптају и вичу изражујући негодовање према онима, који хоће да нам автономију скрешу. Овом се приликом показала свест народна у пуној мери, одушевљење највеће.

У 11 часова отвори збор *М. Сувајрић* и поздрави бираче добродошлицом, позове збор да се конституише, те изабере председника. Једнодушно би извикан *Урош Тешић*, ратар, разборит човек који потпуно схваћа значај збора. Затим на његов позив изабере се подпредседник и 3 перовође, и збор би конституисан. Тада збор изабра депутацију, у коју уђоше из сваког места по 1 члан, која оде по г. др. Богдана посланика овога среза, те га доведоше у своју средину, После поздрава од стране председништва, устане г. посланик и потанко разложи цео рад, касајући се саборски радова из пређашњих времена, опширно набрајајући свршене и донешене одлуке, које ни данас још потврду добиле нису, као и све незгоде, које нам автономију задесише. Говор му је саслушан с највећом пажњом и пропраћан пуним одобравањем. Збор му је вотирао поверење на дојакошњем раду и држању. Затим му збор поднесе донешену резолуцију у погледу такозваног „јединственог штатута“. (Исту резолуцију смо донели телеграфски у 120. броју нашега листа. Ур- „Бр.“)

Г. др Богдан пуоучив резолуцију, свечано се обећава да ју усваја, да ће својски настојати, и на позваном месту порадити по жељи бирача. Па не само то, него је тврдо обећао, да ће у свакој прилици и на сваком месту, искрено се заузети, да се наша црквена самоуправа не само неокрњена одржи, него да се што више прошири и утврди

Усљед те изјаве г. Богдана, настаде у збору неописана радост и одушевљење, те се једва стишали усклици „живао наш посланик!“

Сазивачи збора позвали су и свог посланика свештеничког реда преч. г. Ђ. Влаовића на збор. Исти није дошао, него се путем писма извинио, да је спречен због избора пароха у Т. Ст. Миклошу, који ће сутра дан бити (само да је воље ишло би и ово и оно), Неки викаху „треба му изразити неповерење!“ Но на предлог једног члана, збор једнодушно реши, да се госп. посланику достави резолуција с том молбом, да се и он јединодушној жељи бирача одзове, те са својим садругом г. Богданом поради у смислу резолуције. Имали пак какве обвезе, које га вежу те неможе исту прихватити, то нека неодложно, мандат у руке бирачима поврати.

Са тим је збор свршен и разиђосмо се пуни задовољства. О! кад би бог дао да ово уроди плодом и да не остане глас вапијућега у пустињи.

Б.

БИРАЧИМА

суботичког изборног среза за српски народ.-црквени сабор у Ср. Карловцима.

Позив на збор.

Браћо!

Приближује се озбиљни дан 24. окт. (5. нов.) о. г., у који ће се наш народно-црквени сабор по највишој дозволи премилостивог нам краља Фрање Јосифа I. састати да реши судбу наше нар.-црквн. самоуправе. Расправљаће се на њему нацрт „Народно-црквеног Устава“, који је израдио саборски одбор и одбор петнаесторице, а који је у многом погледу назадан, веома штетан и убитачан по нашу тешком муком стечену народно црквену сомоуправу.

Ми Суботичани треба да се угледамо на све оне најугледније општине, као: Сенту, Сентомаш, Сомбор, Ст. Бечеј, В. Кикинду, Панчево, Мокрин, које су баш ових минулих последњих дана устале, да најодлучније протестују против назадњачких тежња поменутог нацрта „народно-црквеног Устава“. Подигнимо и ми поред осталог овостраног православног Срства свој глас, а у обрану народних и црквени нам права!

С тога браћо дођите нам на братски

збор и договор

сад у недељу 18. (30.) окт. у 11 сах пре подне у црквн. општ. дворану.

Предмет је саветовања: Протест против заједничког предлога саборских одбора за „народно-црквени устав. ист.-прав. српске цркве у земљама угарске круне.“

Дођте браћо у што већем броју, да нам образ што светлији буде!

До виђења!

У **Суботици**, 15. (27.) октобра 1892.

Самко К. Манојловић.
Јоца Т. Радић.
Ђока Петровић.
Стеван К Манојловић.
Др. Стева Михајловић.
Др. Душан Петровић.
Младен Руски.
Богдан Димитријевић.
Младен Карановић.
Владислав К Манојловић.
Танасија Пушин.

Једно писмо цара Николе.

Познати историчар Н. К. *Шилдер*, који је расветлио млога места у новијој руској историји, издао је недавно своје-ручно писмо цара *Николе*, које је писао 1853. канцелару грофу Неслроде Из овог се писма јасно види како је руска политика у погледу балканских народа вазда била племенита и некористољубива, једино имајући за циљ, де се оснаже словенске државе на истоку и подигну словенски елементи који су потчињени и приморани да служе туђим интересима непријатељима словенским.

То писмо цара Николе гласи овако:

„Види се да се Енглеска влада заузима за Турке зато, што предвиђа да им је у скорој будућност не могућ опстанак у Европи. и већ данас тако удешава своје послове да против нас управи последице те кризе. Ради тога, врло је вероватно да ће се она сама ставити на чело ослобођења европских хришћана у цељи, да им по-

сле да тако устројство, како би услови њиховог будућег живота ишли са свим на супрут нашим битним интересима.

„Није сљедствено наша најпреча дужност да предупредимо овај срамни рачун и да објавимо свима државама, да знајући да су сва заузимања да се турска влада упути на пут справедљивости безкорисна, ми ћемо опет остати верни принципу нашем који смо обзнанили, одричући се по могућности сваког освајања, али на истом месту признајемо, да је наступило време, да се изврши независност хришћанских народа у Европи, који су пре неколико векова пали под турски јарам. Узимајући на себе улогу покретача у овоме светоме делу, ми позивамо све хришћанске народе да нам се придруже ради достижења те свете цељи. Овде се не подразумевају само хришћани источно православни, већ и сви остали хришћани без разлике који су у Европи подпали под турско ропство. Таким начином ми желимо независност, молдаво-власима, Србима, Бугарима, Бошњацима и Грцима, тако, да свако од тих народа завлада државом у којој живи већ више векова и да тим држава управља личност, коју ће сами из средине своје изабрати.

„Ја држим, да ће овакав проглас или изјава произвести промену у мишљењу целог хришћанског света и да ће га може бити упутит на истинитије мишљење о томе важноме догађају, или га најзад ослободити од искључног и злонамерног руковођења инглеског правитељства

„Ја налазим да је то једино средство, да се поставе границе непријатељству енглескоме, јер се не да мислити да би се они после оваке изјаве решили, да пређу на страну Турака, те да са њима заједно пођу против Хришћана

„Само се по себи разуме, да се по достижењу главне цељи, будуће устројство ослобођени области мора оставити општем сагласију. Нема сумње да оно преставља мучан посао, ну ја сам пуно убеђен, да решење његово неће се сусрети са препрекама, које се не дају савладати. Ако успех крунише наше намере, тада ће вероватније бити да ће оно успети и у осталим нашим намерама.

„Било би крајње потребно послати неодложно у те земље способне људе, да се упознају са њиховим положајем и да ту на месту прикупе што тачније податке о правим тежњама тих становника и на помоћ коју можемо очекивати са њихове стране. Ово би требало учинити према Србима и Босанцима, јер све што се тиче Бугара ми већ познајемо Сем тога ваљало би неодложно образовати у Молдавској и Влашкој депутацију, у коју би ушли најсвеснији бојари и духовници, да их упознамо са нашим намерама, које се тичу њихове будућности, и да их на тај начин привучемо на страну наших планова.

У току времена догађаји се развише у овом правцу како је император Никола предвиђао, само са том разликом, што се место Енглеза, Немци истакоше као непријатељи словенства и улогу коју цар Никола преписиваше Енглезима на Балканскоме полуострву узеше на себе други.“

Политички преглед.

— **Угарски сабор.** Комуникациони одбор угарске заступничке куће држао је у прошли четвртак под председништвом барона Федора Николића, своју седницу, у којој је расправљао о радњи на демер-капији а поглавито о каналима, који се тамо морају прокопавати. Тој седници присуствовао је први пут г. Лукач као министар трговине. На поздрав председника одбора одговорио је министар, и изразио наду, да ће са припремљеним предлозима доказати одбору, да ће традицију његовога одбора очувати.

После овог поздрава и одговора прешло се на претресање предлога о прокопавању потребних канала на демер-капији. Известилац *А Немењи*, расветлио је у своме говору предлог владин и доказивао његову важност. Заснованом радњом добила би Угарска у Оршави пристаниште, које би спојило угарске државне жељезнице са морем. Тиме би наш спољни промет добио временом сасвим други правац. Да би се ова градња одма рентирала, морало би се поставити на доњем Дунаву или државно или приватно какво паробродско подузеће, које би дотле држало саобраћај, док се неби градње доготовиле. Моли министра да о томе а и о градњама одбор извести. Барон Алексије Нопче, дао је томе још и питање, да ли ће бити доста за сав посао затражени $1^1/_2$ милион форинти или су још потребне друге радње иза Оршаве. Министар Лукач је одговорио на сва ова питања подужим говором. Доста ће бити рекао је $1^1/_2$ милион ф. за прокопавање канала и за потребне остале послове између канала и Оршаве. Корито Дунава иза Оршаве неће се пропрокопавати, прво јер би то врло скупо стало и друго јер угарске жељезнице носе разну робу само до Оршаве, а ту ју примају остала подузећа, а влада ће се већ постарати, да које мађарско подузеће заузме ту достојно место. За тим је министар развио програм, но коме ће установити пловидбу лађе на доњном Дунаву. Радње на демер-капији јако напредују, јер су прво набављена сва потребна оруђа а друго раденици су стекли досадањим радом искуства, те брже и боље раде.

— **Руско-турски спор.** Одговор турске порте на познату руску ноту, који смо у прошлом броју на овом месту донели, није задовољио руску штампу. Све петроградске новине негодују, што је одговор на ноту тек после месец дана стигао. „Московскија Вједомости“ тврде, да то отезање турске порте јасно казује, да су страни фактори на Турску у Цариграду јако упливисали и то на штету и против Русије. Пошто је Турска својим погрешкама оштетила интересе Русије, то мора руска дипломација за то добити отштете. Русија мора осујетити градњу нових утврђења на Босфору, мора такође осујетити свако подизање зајма од стране Турске, све док год јој ова не плати ратну отштету, и на послетку натерати је, да одржава берлински уговор.

— **Италија.** Бивши Италијански министар Рудини, издао је на своје бираче у Какамо проглас, у коме изјављује да у главним тачкама не ће мењати свој програм од 1891. По његовом том прогласу главна му је брига била да се финанциално питање повољно реши. Да то постигне ступио је он у тројни савез и закључио је разне трговачке уговоре. Он неће да говори о карактеру тројног савеза, јер држи, да су га последњи догађаји представили у доста јасном облику. Да су Италијанске намере лојалне, виде сада и они, који су у то пређе сумњали. Он би се врло радовао, кад би могао спријатељити Русију и Италију и кад би могао отклонити сметње, које онемогућују пријатељске одношаје између Италије и Француске. У главном одобрава рад постојеће владе, а особито му се допадају финанциске операције и војни предлози. Његово мњење, да ће данашња влада, ако се одржи доста користити држави.

Нови Сад, 16. октобра

— **Сазив сабора.** Позивнице саборским посланицима већ су разаслане, те тако знамо, да ће сабора сигурно бити и да ће се састати у одређено време.

— Као што нам јављају из *Вел. Бечкерека* намерава вел. бечкеречки посланик г. **Александар Трифунац** због своје болести да положи мандат. Ово је велика штета. Огромно знање, велико родољубље, политички карактер г. Трифунца јако би нуждан био у овом сабору. Као стари борац за народна права, он ужива угледа, те би његов глас много вредио. Као велики пријатељ народно-црквене автономије, он би нам у овим мутним данима био од користи. Надамо се да ће се г. Трифунац скоро опоравити, те ће опет моћи послужити народу свом.

НАРОДНО-ЦРКВЕНИ УСТАВ
источно-православне српске цркве у земљама угарске круне.

(Наставак.)

II. Епархијске народно-црквене власти.

§. 139. Епархијом управљају ове епархијске власти: епископ (архиепископ) епархијски управни одбор, епархијски школски одбор и епархијска конзисторија.

§. 140. Чланови епархијских власти бирају се на три године и за сваки случај послују дотле, док се не изберу други.

§. 141. Епархијске власти држе седнице своје у месту где је седиште епископа (архиепископа), редовно сваког месеца, ванредно по потреби.

§. 142. Редовни чланови и чланови заменици епархијских власти, позивају се у све седнице; чланови заменици имају право говора у свакој седници, а кад замењују редовнога члана, имају и право гласања.

§. 143. Да се одлуке могу доносити, нужно је осим председника, присуство најмање четворице од уредно позваних свих чланова, а одлуке се доносе надполовичном већином присутних.

Кад се гласови на једнако поделе, одлучује она страна, са којом је гласао председник.

§. 144. Редовни чланови и чланови заменици, кад замењују редовне чланове, ако нису из места, где је седиште епископа, добијају за време свога деловања дневнице и накнаду путних трошкова из епархијске благајне, како то одреди епирхијска скупштина.

§. 145. Све три епархијске власти имају заједничког епархијског бележника и епархијског одветника, а у оним епархијама, у којима је обим послова мален, може се уз одобрење митрополијских народно-црквених власти поставити један заједнички епархијски известилац.

Епархијског бележника, као и особље епархијске писарнице именује епископ (архиепископ) као начелник епархијске власти.

Епархијског одветника, који мора имати одветничко оспособљење и овласт, да може одветавати у Угарској односно у краљевини Хрватској-Славонији-Далмацији, као и заједничког епархијског известиоца, бирају у заједничкој седници све три епархијске власти, на тројни предлог епископа (архиепископа) надполовичном већином гласова.

§. 146. Епархијску власт, која занемари своје законите дужности или незаконито поступа, може надлежна врховна народно-црквена власт разрешити, но дужна је уједно наредити да се сазове епархијска скупштина ради новога избора.

А., Епископ (архиепископ.)

§. 147. Епископ као начелник епархије председник је свима епархијским властима он је врховни надзорник православних српских школа и других завода, и старатељ и заступник народно-црквених фондова, заклада и добара којима управљају епархијске народно-црквене власти, истима подређени народно црквени органи, засебна автономна тела и поједине особе.

Епископ (архиепископ) као начелник народно-црквене епархијске власти врши своја права и своје дужности у смислу народно-црквених закона, саборских уредаба и законитих наредаба врховних црквених власти.

§. 148. Местозаступника епископу, кад је упражњена столица му, поставља митрополит-патријарх односно његов местозаступник који за време док је епископска столица упражњена, врши права и дужности председника у свима епархијским властима и у свима автономним пословима.

Б.. Епархијски управни одбор.

§. 149. Епархијски управни одбор састоји се осим епископа (архиепископа) као председника из шест редовних чланова, и то два свештеничког и четири световног реда.

Редовним члановима бирају се заменици, и то свештеницима један из свештеничког, а световнима два из световног реда.

§. 150. Потпредседника бира епархијски управни одбор из средине својих чланова световног реда.

§. 151. Делокруг је епархијском управном одбору:

1.) пази да народно-црквени органи црквених општина свршују послове своје по закону и прописима и издаје у том погледу наредбе, упутства и решења;

2.) извршује наредбе, одлуке и решења саборског одбора;

3.) извршује у делокруг му спадајућа наређења и одлуке епархијске скупштине;

4.) прописује службена упутства за своје чиновнике и за окружне протопрезвитере у колико се тичу послова његовог делокруга;

5.) располаже сводама што су установљене прорачуном епархијске скупштине и у оквиру тога прорачуна дозвољава расположиве своте на ванредне и не предвиђене цели;

6.) управља епархијским, односно руковању му повереним фондовима, закладама и добрима и врши надзор и контролу о стању и руковању црквено-општинских или црквеним општинама поверених фондова, заклада и добара као и над добрима манастира, парохија појединих цркава, школа и учитељских места и завода у опсегу епархије у смислу овога устава;

7.) одобрава годишње прорачуне, прегледа и коначно решава закључне рачуне црквених општина и подручних му завода;

8.) прегледа и уз своје примедбе подноси саборском одбору прорачуне и рачуне манастира;

9.) подноси сваке године саборском одбору извештај о стању фондова, заклада и добара у тачци 6. овога §-а наведених у прошлој години;

10.) расправља и решава као прво односно другостепена власт међусобне распре између свештенства, црквених општина, црквених одбора и чланова им, ако се не односе на духовне ствари;

11.) одобрава статуте, одлуке и решења црквених општина;

12.) припрема предлоге за расправу епархијској скупштини;

13.) Подноси епархијској скупштини годишњи извештај о стању епархије, о свом раду и о извршењу одлука епархијске скупштине;

14.) бира својега известиоца и друге чиновнике, које установи епархијска скупштина;

15.) бира два своја члана у епархијски дисциплинарни одбор;

16.) суделује при бирању окружних протопрезвитера;

17. суделује при избору епархијског одветника. Осим тога врши сва права и дужности, која му даје и које му налаже овај устав.

§. 152. Епархијском управном одбору врховна призивна власт је саборски одбор.

В. Епархијски школски одбор.

§. 153. Епархијски школски одбор састоји се осим епископа (архиепископа) епархијског, као председника, из шест редовних чланова, и то два свештеничког и четири световног реда, од којих је један професор православних српских средњих или виших девојачких школа и један учитељ православне народне српске школе; а ако у епархији нема средњих или виших девојачких школа два српска народна учитеља

Епархијски школски надзорник је по званију члан епархијског школског одбора.

Редовним члановима бирају се чланови-заменици, и то свештеницима два из свештеничког, а световнима четири из световнога реда.

§. 154. Потпредседника бира епархијски шк. одбор из средине својих чланова.

Известилац је епархијском школском одбору епархијски школски надзорник.

§. 155. Делокруг епархијском школском одбору:

1.) надзирава управу подручних му православних српских школа и завода као и све спољне и унутарње одношаје ових школа и завода и делање учитељског и наставничког особља; ради тога наређује, да му подручни школски органи редовно подносе извештаје о стању, а школски надзорници и протопресвитри о свагдањем прегледању школа и завода, већа о њима и доноси нужне одлуке;

2) извршује наредбе, упутства и решења митрополијског школског савета;

3.) извршује у свој делокруг спадајуће наредбе и одлуке епар. скупштине;

4.) одобрава укидање или оснивање или преустројење школа и завода и потврђује дотична решења и основна писма;

5.) стара се, да се нове школске зграде зидају по школским прописима, а старе сходно да се преустроје;

6.) уверава се преко својих органа, да се школским имањем уредно рукује и да се исто према својој цељи употребљава и чини о томе предлоге надлежној епархијској народној црквеној власти;

7.) води непосредан надзор о томе како народно-црквени органи, црквене општине, издају стипендије из средстава црквених општина, или њој поверених заклада и како питомци успевају и подноси годишњи извештај о томе митрополијском школском савету;

8.) расправља и решава међусобне распре између учитеља, школских старатеља, управитеља, школских надзорника, свештенства и народно-црквених општинских власти, у колико се тичу школских и наставних одношаја;

9.) поступа и суди у делима дисциплине противу подручних му учитеља и учитељица, школских старатеља, управитеља, школски надзорника и школских одбора црквених општина;

10.) потврђује избор учитеља и учитељица православних српских школа, забавиља и чувариља и именује им по потреби заменике и заменице;

11.) подноси митрополијском школском савету и епархијској скупштини извештај о спољњем и унутарњем стању школе у опсегу епархије као и о своме раду сваке године, или кад се нареди;

12) суделује при избору окружног протопресвитера;

13.) суделује при избору епархијског одветника.

14.) бира два своја члана у епархијски дисциплинарни одбор;

15.) бира протопрезвитератске школске надзорнике и епархијског школског надзорника.

§. 156. Епархијског школског надзорника бира епархијски школски одбор путем стечаја и по исказаној стручној способности у настави и школској управи, а избор му одобрава митрополијски школски савет.

§. 157. Протопрезвитератске школске надзорнике бира епархијски школски одбор путем стечаја из круга учитеља православних народних српских школа, који су најмање десет година учитељевали и радом се својим одликовали.

§. 158. Епархијском школском одбору врховна призивна власт је митрополијски школски савет.

Г. Епархијска конзисторија.

§. 159. Епархијска конзисторија састоји се осим епископа (архиепископа) из шест редовних чланова, и то два протопресвитера, два свештеника без разлике чина и реда и два члана световног реда. који су свршени правници.

Редовним члановима бирају се чланови-заменици, и то свештеницима четири из свештеничког а световнима два из световног реда.

Редовне чланове и чланове-заменике бира епархијска скупштина на тројни предлог епископа (архиепископа.)

§. 160. Потпредседника епархијској конзисторији именује епископ (архиепископ).

§. 164. Епархијска конзисторија има свога известиоца, кога именује епископ (архиепископ).

§. 162. Епархијски је одветник уједно и бранилац брака.

§ 263. Чланови, известилац и други чиновници епархијске конзисторије полажу заклетву на своје звање у седница епископу (архиепископу), по пропису архијерејскога синода.

§. 164. Делокруг је епархијској конзисторији:

1.) пази, да се обдржава вероучење у чистоти својој;

2. пази, да се обдржавају црквени обреди у целости својој;

3.) стара се да световно и монашко свештенство врши дужности своје у цркви и ван цркве;

4.) пази на црквено-морални живот;

5.) стара се за поуку у веронауци, предлаже односно именује вероучитеље и обавешћује се путем својих органа о религиозно-моралном стању школа;

6.) расправља и решава међусобне распре манастиских настојатеља и братства, протопрезвитера, пароха, помоћника и ђакона, у колико се тичу духовне службе и службених одношаја и решава у свима споровима, који се тичу реда у светим храмовима, црквених ствари и

утвари, столова и звона и њиховог употребљења;

7.) суди у свима дисциплинарним стварима које се односе на црквени запт и ред.

8.) суди у стварима, које се односе на стојење светих тајана;

9.) стара се, да се нове цркве и капеле у источном српском стилу и у смислу канона зидају и да су снабдевене са црквеним књигама, стварима и утварима;

10.) стара се, да су цркве и капеле посвећене и гробља освећена;

11.) суди у брачним парницама;

12.) установљује број парохија и душестаратељских срезова у појединим црквеним општинама;

13.) расписује стечај за попуњење парохија и протопресвитерских места и чини предлог за избор.

14.) потврђује изборе пароха и ђакона:

15.) поставља привремене парохијске администраторе, систематизоване, протопрезвитерске и личне помоћнике;

16.) решава о умировљењу свештеника;

17.) суделује при избору епархијског одветника;

18.) суделује при избору окружних протопрезвитера и епархијскога одветника;

19.) прописује службена упутства за протопрезвитере у своме делокругу;

20.) чини предлог манастирском братству за избор игумана и манастирског настојатеља и потврђује избор;

21.) поставља испитно поверенство за стечајни испит пароха и протопрезвитера;

22.) одређује седиште пароху, ако парохија обухвата више места по саслушању црквене скупштине;

23.) настојава, да се воде уредно инвентари о црквеним стварима и утварима;

24.) пази, да се црквене матице воде по прописима;

25.) наређује годишњи попис црква и капела, парохијског и монашког свештенства и подручних душа и домова и издаје повремено шематизам епархије;

26.) надзирава, да народно-црквени органи црквених општина врше своје дужности у предметима, што су означени у овом делокругу;

27.) бира два члана своја у епархијски дисциплинарни одбор;

28.) извршује наредбе, одлуке и решења митрополијског црквенога савета и архијерејског синода;

29.) извршује наређења и одлуке епархијске скупштине;

30.) подноси и епархијској скупштини и архијерејском синоду извештај о свом раду.

Световни чланови епархијске конзисторије не утичу у решавање предмета означених у овоме §-у под бр. 1—10.

§. 165. Епархијској конзисторији призивна је власт митрополијски црквени савет.

(Наставиће се.)

Новости из места
и из народа.

Нови Сад, 16. октобра 1892.

— **Школски савет** држао је јуче своју седницу. Обављени су курентни предмети наиме: изабране су стипендисте на препарандији сомборској и горњо-карловачкој. У обзиру попуњења учитељског места на препарандији сомборској упражњено смрћу Мите Петровића послате су молбенице учитељској колегији, да учини кандидацију.

— **Парастос.** Српска црквена општина новосадска даје парастос народним добротворима *Луки Миланковићу* и сестри му *Марији Петровићки* сад у суботу 17. (29.) октобра у 11 сати пре подне у св. Ђурђевској цркви.

— **Колера у нашој варошн.** Од понедељника у вече, десило се два смртна случаја, дочим се нико није разболео. Умрла је наиме гђа Фајт, за коју смо у прошлом броју јавили да се поболела од колере и бостанџија Мирковић. Најближа родбина гђе Фајт, која се налазила у њеној непосредној близини, смештена је у епидемичку болницу ради лечничког надзора.

— Јављају нам из **Т. ст. Миклуша** ово: „Овде је у понед. обављен избор пароха. Од припуштених 8. кандидата добили су; Сава Јаковић свршн. богослов 21 глас. Дим. Ђурић парох у Немету 15, Сава Поповић администр. у Падеју 2 гласа, према томе остаје преч. конзисторији, да именује пароха, јер ниједан није добио апсолутну већину.“

— Пишу нам **из Будимпеште** ово: „Јављам вам, да је надзорништво Текелијина завода у својој седници од 3. (15.) октобра о. г. изабрало за питомце (потпуне): *Тому Павловића* правника II. г. из Панчева и *Ђорђа Димовића* медицинара I. г. из Јасеновца. Ова су два места почетком 1892/3. школске године постала упражњена.“

— Пишу нам из **Инђије**, да је тамо за општинског лекара изабран г. др. *Ђура Живковић* из Сомбора.

— **Поклони бечкој српској православној општини.** Како нам јављају из Беча, сетила су се три најближа рођака нашега краља, српске православне цркве у Бечу, и допринели знатном новчаном припомоћи, да се иста црква изнутра што богатије украси. Надвојвода Албрехт поклонио је на ту цељ 300 ф., удовица престолонаследника Рудолфа, Стефанија 100 ф., и надвојвода Франц Фердинанд 50 ф. Новац овај примио је благајник општине г. А. Стова и предао општини, која је ове дарове са захвалношћу и одушевљеним клицањем „живели“ примила.

— **Колера у Осеку.** Из Осека телеграфишу „Новој Сл. Преси“, да се међу војницима појавила колера. Било је већ два смртна случаја.

НОВИЈЕ.

БЕОГРАД, 16. октобра. По налогу истражног судије ухапшени су данас начелник (кмет) *Маринковић* и општинари *Вељковић* и *Илић* због злоупотребе уредовне власти. Кмет је наиме допустио, да један, који је због криумчарења осуђен на новчану глобу, одради исту у каменолому.

ЗАГРЕБ, 16. октобра. Вест, да је министар Јосиповић демисионирао измишљена је. Исто је тако измишљена вест, да је та криза наступила због диференције између министра и бана.

БЕРЛИН, 16. октобра. „Рајхсанцајгер“ доноси царски указ, којим се сазива царевинско веће за 22. новембер по рим.

ЛОНДОН, 16. октобра. Хинеска влада обратила се на енглеску, да она посредује да се памирско питање мирним путем реши. У овдашњим меродавним круговима држи се, да ће се то питање мирним путем решити ако Хинеска влада буде слушала савете Енглеске владе; тим начином ће се избећи међународни конфликт у централној Азији.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника“.

МИТРОВИЦА, 14. октобра. Под председништвом уваженог старине г. Павла Панаотовића одржан је данас јавни бирачки збор, који је на предлог дра Владимира Чобанића донео ову резолуцију: Бирачи српске православне општине Митровачке проучивши и упознавши резултат рада саборског одбора и одбора петнаесторице у обнародованом црквено-народном уставу, и стојећи свагда на темељу законом освештане црквено народне автономије, неодобравају усвојена начела црквено-народног устава, јер у питању организације црквене скупштине саборског изборног реда, избора пароха и протопресвитера, те најпосле постављања систематизованих протопресвитерских личних помоћника, ограничава уживана народна права у самоуправи цркве и школе и, придружујући се јавним оградама остали свесних општина, и бирачи Митровачки желе, да будући српски народно-црквени сабор као аутономно законодавно тело очува данашњу народно-црквену автономију према црквеној јерархији.

(Ми смо овај телеграм добили доцкан за прошли број, те је тако ушао само у један део примерака. Добили смо исти телеграм тек у четвртак у седам сати у јутру, ма да је предан у среду у пет сати после подне!!! Да би га сви наши поштовани претплатници имали, доносимо га по ново. — Ур. „Бр.“)

ПАНЧЕВО, 15. октобра. За свештеничког посланика вароши Панчева и среза црепајског и перлеског изабран је данас овдашњи парох Душан Радуловић, који усваја закључке конференције панчевачких бирача.

КОВИН, 15. октобра. Усљед необуздане дреке радикала и партајичког повлађивања солгабировљевог изборници народне странке збуњени, одусташе у последњем часу од кандидатуре Малешевића те тако Арон Деспинић, овдашњи велепоседник буде акламацијом за посланика изабран.

Трговина.

НОВИ САД, 16. (28.) октобра. Како на горњим, тако и на доњим пијацама житарским нашим домаћим, промет са раном је од неколико дана застао те на горњим је цена рани попустила доклен је овамо доле без промене остала. У нас се пла а шеница 7 ф. 20—30 н. Наполица 6 ф. 50—60 н. Јечам 5 ф. — Зоб 5 ф. 10 н. Кукуруз 4 ф. 60 н., нов кукуруз 2 ф. 60 н. Све од 100 кгр.

*

У БУДИМПЕШТИ, 15. (27.) октобра. На овонедељни марвени вашар догоњено је 203 к. угар. волова, 248 к. уг. крава, 1582 ком. волова српски 101 крава срп. 87 ком. теглећих волова, 301 к. накићдног догона свега 2573 к. рогате марве. Ма што је догон са 400 ком. мањи него прошле недеље, са оскудице страних купаца цена је са 1 ф. по м. ц. попустила. Плаћани волови угар. пустарски 28—32 фор. Српски волови пустарски 25—33 ф. ванредни и до 35 ф. краве угар. 23—26 ф. Све од м. ц.

*

Течај вредности и новаца на берзи у Будим-Пешти 16. (28.) октобра 1892.

Ц. кр. дукати	5 ф. 68 н.
Наполеондори (20 франака) .	9 ф. 51 н.
Деонице угарске банке . .	357 ф. — н.
4% угар. ренте у злату . .	112 ф. 90 н.
5% „ „ „ папиру .	100 ф. 58 н.
Немачке држ. марке . . .	58 ф. 75 н.

†

Ојађеним и болним срцем својим, јављамо свима сродницима, пријатељима и познатима жалосну вест, да нам се наша мила и незаборављена кћи, односно сестра и т. д.

БРАНКА

представила 6. ов. м. у 8. години живота свог, после краткога, ал тешког петодневног боловања, а тело матери земљи миле покојнице предано је 7. о. м.

Уједно нека је топла хвала изречена пречасном свештенству: г.г. Јовану Марјановићу пароху лалићском и намеснику протопресвитерата сомборског, Тоши Поповићу администратору силбашком и Василијану Чварковићу јеромонаху бођанском и администр. деронјском који до вечне куће отпратише драгу покојницу, затим г. Светиславу Лончарићу месном учитељу са штованом му госпођом, који на самртни одар положише венац, како Србима, тако и суграђанима Немцима, који присуством својим мелем нашем болном срцу привише.

Бог да јој душу у рајско насеље прими.

У Парабуђа 8. октобра 1892.

Ожалошћени:
отац: Манојло Гроба парох,
мати: Даринка,
сестре: Десанка и Нада.

†

С тужним срцем јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима, да нам се наша нигда незаборављена мати, пуница и мајка

КРИСТИНА УД. ЈОВАНОВИЋ,
рођ ПОПОВ

после дужег боловања 15. (27.) октобра т. г. у ½1 после поноћи у својој 60-ој години у вечност преселила.

Тело покојнице опојаће се по обреду православне цркве у петак после подне 3 сата у саборној цркви а потом ће се на успенском гробљу предати матери земљи.

У Новом Саду, 15. (27.) октобра 1892.

Вечан јој спомен!

Марија Јовановић удата Бајић, Катица Јовановић удата Вујић, Олга Јовановић удата Стакић. Софија Јовановић удата Николајевић, кћери. Владимир Бајић, Лазар Вујић, Никола Стакић, Миливој Николајевић, зетови. Лазар, Исидор и Олга Бајић, Вукосава, Паја, Милан, Десана, Гига, Јова, Стева, Софија, Кристина Стакић, Кристина Николајевић, унучад.

И остали сродници.

Огласи.

Објава.

Такозвани „депо“ уз велику кафану издајем од 1. јануара (римског) под закуп. Ближа условија код потписаног.

Сентомаш, 26. октобра 1892.

Јоца Радосављевић,
хотелијер.

1—3

СТЕЧАЈ.

Ради попунена учитељског мјеста на српској православној основној школи у **Рац Титошу** Rácz Töttös (Baranya) овим се поново расписује стечај, почем се само један учитељ пријавио и тај није изабран. Годишња му плата је у готовом новцу 120 фор. од сваког брачног пара један осмак жита један осмак кукуруза: пари има 85. Даље ужива 8½ ланаца добре земље, један и пол ланац ливаде. Порезу плаћа учитељ. Од вјенчанице добиће 40 нов. од укопа кад се рипиде носе 40 нов. За перовођство у општини 10 фор. Осим тога ужива учитељ слободан леп стан 2 собе, 2 кујне и малом кућном баштом, даље 4 хвата тврди дрва облица и има право у сеоској шуми на два фртаља добијати дрва кад се дели. Дужност је учитеља осим предавања у свакодашњој и повторној школи још и појање у цркви и ван цркве обављати. Испитани учитељи могу само ово мјесто потражити. Потражује се жање мађарског језика, лична пријава узима се у обзир. Рок стечају сабор Архангела Михаила 8/XI. о. г.

Рац Титош, 7. октобра 1892.

Милан Ковјанић, прв. перовођа. **Давид Кнежевић,** председник.

3—3

ОГЛАС.

4—4

Господарска подружница у **Земуну** продаје *Америчке лозе* и то: *Рипарије, жакец, кунигхам, чинтиона хербемонт* и *виола.*

Дивјаке од *крушака* и *јабука*; оплемењених вћака, те дудића за ушколовање, као и гледичије за ограде.

Цене су умерене. Ценовници шаљу се на захтев.

Наручбе прима:

Управљајући одбор господарске подружнице.

Требамо једног ученика за нашу књижарницу. Исти ваља да је свршио бар два гимназијска разреда. Ступање одмах.

Издавачка-књижарница и штампарија

А. Пајевића

у Новом Саду.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА

КОСТЕ ЋОСИЋА

у Црепаји

потребује млађег помоћника, мануфактуристе имају првенство: да је потпуно здрав и да говори мађарски и српски. Ступити може одма.

1—3

5714. sz.
Tkv. 1892.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az ujvidéki kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy az ó-futtaki I. kölcs. segély és tak. egylet végrehajtatónák néh Szremcsev Lázár végrehajtást szenvedő elleni 70 frt. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében az ujvidéki kir. törvényszék területén lévő Ó-Futtak községében és területén fekvő az ó-futtaki 555. sz. tkvben A. I. 1. hr. sz. a. foglalt 865 hr. sz a. 562 sz. ház és udvarra 392 frtban, úgy az ugyanott A. † 1. hr. sz. a. foglalt 1773. hr. sz. a. 555 □ ölnyi kápusztás kertre 239 frtban ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1893. évi január hó 1. napján délután 3 órakor Ó-Futtak községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak a ingatlanok becsáranak 10%-át vagyis 39 frt 20 krt és 23 frt 90 krt készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügy-ministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Ujvidék 1892. évi Oktober hó 6. napján.

Az ujvidéki kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Rehák Ferencz,
kir. tszéki biró.

ГАВРА НЕЦКОВ

НАЈВЕЋА ЋУРЧИЈСКА РАДЊА У НОВОМ САДУ,

код „златног тигра“ ћурчијска улица број 16. у сопственој кући препоручује поштованој публици свој сопствени производ

ПУТНИЧКИХ БУНДИ

кожом постављених чизама, врећа за ноге (Fuss-Sack), мушких капута, женских ћуркова, мушких и женских капа најновијег фазона, као и сваковрсних муфова, мушких и женских крогнова и боара.

1—4

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ РАЗНИХ КОЖА

за мушке као и женске крогнове, за постављање мушких и женских хаљина, разних первазова и т. д.

Прима све горе наведене ствари на оправку као и преко лета на чување.

Све по најумеренијој цени.

Власник и издавалац: Дружина Браника — Одговорни уредник Никола Јоксимовић. — Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду.